

บทที่ 7

บทสรุปเพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาและข้อเสนอแนะ

จากผลของการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการ ครู อาจารย์ และผู้เรียนรวมถึงผู้ปกครอง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ และเขียนพรรณนาความมาวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนการวิเคราะห์การมีส่วนร่วม และแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ นำมาวิเคราะห์เนื้อหาโดยการแปลความหมายข้อมูลแล้วสร้างข้อสรุปของแนวทางร่วมกัน และนำเสนอแบบพรรณนาความเป็นปรากฏการณ์จริงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้จะนำมาสู่การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของผู้เรียนสอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบททั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคน และระบบให้มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยยังคงอันเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา”

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ซึ่งมีผลการวิจัย ดังนี้

1. กระบวนการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและสถานประกอบการ

เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ โดยเชิญครู อาจารย์ สาขาวิชาจิตรศิลป์ มาร่วมกันระดมแนวคิด เพื่อค้นหาแนวทางร่วมกัน แก้ปัญหา ร่วมกัน ประเมินผลร่วมกัน และรับผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยได้มีส่วนร่วม กับสถานประกอบการด้านศิลปะ ซึ่งได้เชิญผู้ประกอบการผู้ซึ่งมีความชำนาญและมี ประสบการณ์ในด้านของการทำงาน ด้านศิลปะมาร่วมกันส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ ของผู้เรียน และเป็นประโยชน์กับผู้เรียนในด้านของการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือในด้านของ การเข้ารับการทำงานในสถานประกอบการด้านศิลปะต่างๆ รวมถึงการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ ต่อไป

โดยความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษา กับสถานประกอบการด้านศิลปะ พบว่า ในการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีความคิดเห็น ว่าผู้ประกอบการด้านศิลปะที่เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษานั้น จะเป็นตัวสะท้อนถึงความร่วมมือ ร่วมใจ พร้อมทั้งเกิดความไว้วางใจที่จะพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพทางด้านศิลปะ ตรง ตามแนวทางร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ในด้านการมีส่วนร่วม โดยใน ด้านของการปฏิบัติงาน ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องมีความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่า ในการพิจารณา แนวทางในการแก้ปัญหาจะมีความหลากหลายและเกิดความรอบคอบ เพราะเกิดจากการระดม แนวคิดจากบุคคลที่มีความหลากหลายทั้งความรู้ และประสบการณ์ในด้านของศิลปะ ซึ่งจะ เป็นการรวมตัวกันของบุคคลที่มีความหลากหลาย ก่อให้เกิดพลังที่เข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อน กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตรงเป้าหมาย โดยทุกคนมีส่วนร่วมที่จะ พัฒนาผู้เรียนเป็นหลักสำคัญ และตระหนักถึงความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสังคม ปัจจุบัน ซึ่งมีอยู่หลายปัจจัยด้วยกัน เช่น การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ การเปลี่ยนแปลง ของประชากร การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของผู้บริโภค การเปลี่ยนแปลงทางทรัพยากรทาง ธรรมชาติและสภาพแวดล้อม เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะทางด้านศิลปะไป ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนในการดำรงชีวิตและยกระดับคุณภาพชีวิตของ ผู้เรียนในสังคมปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และในการมีส่วนร่วม โดยการประเมินผลร่วมกัน มีความคิดเห็น ว่า ควรเปิดโอกาสให้สถานประกอบการด้านศิลปะ รวมถึงผู้เรียนและผู้ปกครองได้มี ส่วนในการประเมินผลร่วมกันอย่างเต็มศักยภาพในด้านต่างๆ อันได้แก่ 1) ในด้านการระดม แนวคิด 2) ในด้านการค้นหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน 3) ในด้าน ของการแก้ปัญหาของผู้เรียนที่เกิดขึ้นและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน

4) ในด้านการส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะของผู้เรียน 5) ในด้านการส่งเสริมรายได้ระหว่างเรียนของผู้เรียน 6) ในด้านการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นของผู้เรียน 7) ในด้านการประกอบอาชีพและการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่ เป็นต้น ทั้งนี้จะนำมาสู่การเรียนรู้ร่วมกัน และได้รับผลประโยชน์ที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการด้านศิลปะร่วมกันต่อไป

2. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและผู้ปกครองในการระดมแนวคิดในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ

การมีส่วนร่วมของผู้เรียนและผู้ปกครองในการระดมแนวคิดในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ พบว่า ความต้องการและความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดศักยภาพด้านศิลปะเพื่อเป็นประโยชน์กับผู้เรียนในทางตรง คือ ผู้เรียนสามารถนำศักยภาพด้านศิลปะที่ได้รับไปใช้ในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และการนำความรู้ที่ได้รับไปประกอบอาชีพ รวมถึงการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่เกิดขึ้น โดยผู้ปกครองและผู้เรียนได้ดำเนินการมีส่วนร่วมในครั้งนี้ คือการบอกกล่าวถึงปัญหาในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่เกี่ยวกับศักยภาพทางด้านศิลปะที่ยังขาดอยู่ และความคาดหวังที่ต้องการให้สถานศึกษาพัฒนาปรับปรุง รวมทั้งส่งเสริมเพิ่มเติมให้กับผู้เรียนในด้านของศักยภาพของการเขียนภาพ ศักยภาพของการปั้น และศักยภาพของการพิมพ์ภาพ และสามารถที่จะนำศักยภาพด้านศิลปะต่างๆ ที่ได้รับไปใช้ในการศึกษาต่อ หรือนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ รวมถึงการส่งเสริมในเรื่องของการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่เกิดขึ้น และพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งจะสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 ปรับปรุง พ.ศ. 2546 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีทักษะ และมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทยโดยมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (กรมอาชีวศึกษา, 2545 : 4)

3. กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะ

กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะ พบว่า สถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในการที่จะมุ่งพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบของแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน ในการส่งเสริมการเตรียมความพร้อมของศักยภาพด้านศิลปะดังนี้ 1) ผู้เรียนเกิดความพร้อมในด้านของทักษะวิชาชีพอันจะส่งผลต่อการพัฒนา

ศักยภาพด้านศิลปะ 2) ผู้เรียนมีการพัฒนาความรู้ด้านศิลปะอย่างต่อเนื่อง 3) ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ และเกิดคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และมีความรักในสาขาอาชีพของตนเอง 4) ผู้เรียนสามารถ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเรียนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะจากแนวทางที่กำหนดไว้ 5) การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีรายได้เสริมระหว่างเรียน 6) ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะนำ ความรู้และทักษะด้านศิลปะที่ได้รับไปใช้ในการศึกษาต่อ รวมไปถึงจนถึงการประกอบอาชีพด้าน ศิลปะต่อไปในอนาคต

โดยความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วม ของสถานประกอบการด้านศิลปะในการมาร่วมกันระดมแนวคิดเพื่อค้นหาแนวทางร่วมกันใน การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชา ศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ โดยผู้เรียนสามารถที่จะพัฒนาศักยภาพ ด้านศิลปะของตนเองให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแนวทางที่ได้กำหนดไว้จากการมีส่วนร่วม ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการด้านศิลปะในการระดมแนวคิดของบุคคลหลากหลายที่มี ความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากสถานประกอบการด้านศิลปะ รวมไปถึงผู้เรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนอย่างเอาใจใส่ และจริงจังใน การที่จะแก้ปัญหของผู้เรียนร่วมกันอันนำมาสู่ความร่วมมือระหว่างกันพร้อมทั้งการประเมินผล และรวมถึงการได้รับประโยชน์ร่วมกันในอนาคตต่อไป

4. การประมวลความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะ

การประมวลความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะในภาพรวม พบว่า สถานศึกษาเปิดโอกาสให้สถานประกอบการด้านศิลปะ รวมไปถึงผู้เรียนและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการระดมความคิดเห็นเพื่อพัฒนาปรับปรุงระบบ การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของ ผู้เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะที่ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้ ในสภาพจริงของการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีการเสนอถึงแนวทางในด้านของการเรียนการสอนแต่ละด้านดังนี้ คือ 1) แนวทางด้านสถานที่ในการปฏิบัติงานจริง 2) แนวทางของการส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้าน ของศิลปะ 3) แนวทางของการแก้ปัญหที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน 4) แนวทางของการส่งเสริมการตลาดเพื่อหารายได้ระหว่างเรียนของผู้เรียน 5) แนวทางของ

การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น 6) แนวทางของการประกอบอาชีพด้านศิลปะให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ 7) แนวทางของการสร้างผู้ประกอบการด้านศิลปะรายใหม่

5. ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและกระบวนการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ

ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและกระบวนการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษา / ผู้ที่เกี่ยวข้อง และครู อาจารย์ผู้สอนด้านศิลปะมีความคิดเห็นว่า ผู้ประกอบการและผู้ปกครองบางรายยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรในสถานศึกษาพอสมควร และในด้านของกระบวนการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการ พบว่า สถานประกอบการด้านศิลปะมีภาระงานมากจึงไม่ค่อยมีเวลามากนักในการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และด้านการประเมินผล พบว่า ผู้ประกอบการและผู้ปกครองบางรายยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรในสถานศึกษาจึงส่งผลให้อาจารย์ผู้สอนด้านศิลปะในสาขางานจิตรศิลป์ทำหน้าที่แทนผู้ประกอบการด้านศิลปะและผู้ปกครองบางรายในการประเมินเป็นส่วนใหญ่ และสำหรับผู้ประกอบการด้านศิลปะ มีความคิดเห็นว่า ไม่สามารถพบปะหรือกับทางสถานศึกษาได้บ่อยนักในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะจึงขาดความต่อเนื่องและต้องใช้เวลาพอสมควรในการระดมแนวคิดและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะ เนื่องจากขาดเวลาว่างและสถานที่อยู่ห่างไกลสำหรับผู้เรียนมีความคิดเห็นว่า ผู้เรียนบางรายไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นอันเป็นอุปสรรคต่อตนเองในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะเนื่องจากกลัวและไม่กล้าแสดงออกแบบเปิดเผยเพราะกลัวคนอื่นจะทราบถึงปัญหาที่เป็นปมด้อยของตนเอง

6. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พบว่า สถานศึกษาและสถานประกอบการมีข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ คือ 1) สถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้น เพื่อให้บุคลากร ผู้ปกครอง และผู้เรียน ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ 2) ควรจัดโครงการอบรมด้านการวิจัย การเขียนโครงการ การจัดทำผลงานด้านศิลปะให้กับครู อาจารย์ผู้สอน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพในระบบการเรียนการสอนให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้น โดยการเน้นให้ผู้เรียน

ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และ ภาพพิมพ์ ได้จัดทำผลงาน 3) การจัดให้มีการส่งเสริมในด้านของผลงานทางด้านศิลปะของผู้เรียน ให้สามารถสร้างรายได้เสริมให้กับผู้เรียน 4) ควรจัดวันปฐมนิเทศหรือวันปัจฉิมนิเทศในการ ส่งเสริมและสร้างคุณลักษณะนิสัยในการทำงานด้านศิลปะ และเพื่อปลูกจิตสำนึกให้กับผู้เรียน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สถานประกอบการต้องการ รวมทั้งเชิญสถานประกอบการด้านศิลปะมาให้ความรู้เสริม 5) ควรนำทศรูปของแนวทางที่ได้มา ไตร่ตรองอย่างละเอียดเพื่อพิจารณา พัฒนาปรับปรุงด้านการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ให้ตรงต่อความต้องการของสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะ

สำหรับสถานประกอบการด้านศิลปะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการมี ส่วนร่วมไว้ดังนี้ คือ 1) ควรจัดให้ผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ได้มีการพบปะหารือ กับสถานประกอบการด้านศิลปะอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยผู้เรียนจะได้ศึกษาเรียนรู้ถึงการ ปฏิบัติงานแบบสถานการณ์จริง มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเกิดประโยชน์สูงสุด 2) ควรมี การส่งเสริมในเรื่องของการตลาดในการนำผลงานศิลปะประเภทต่างๆ ของผู้เรียนให้สามารถสร้าง รายได้เสริมให้ผู้เรียนระหว่างเรียน ซึ่งจะเป็นการลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองอีกทางหนึ่ง 3) ควร ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการค้นคว้าหาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่สามารถพัฒนาความรู้ ทางด้านศิลปะเพิ่มขึ้น เช่น ศึกษาหาความรู้จากห้องสมุด หรือศึกษาข้อมูลข่าวสารจากระบบ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น 4) ควรพัฒนาปรับปรุงในด้านของการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับ ความต้องการร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการด้านศิลปะ 5) ควรจัดการอบรมสัมมนา เกี่ยวกับศักยภาพทางด้านศิลปะที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมเป็นระยะ อย่างน้อย 3 เดือนต่อครั้ง ใช้เวลาในแต่ละครั้งประมาณ 3 ชั่วโมง

การเรียนรู้และการพัฒนาบนฐานของการมีส่วนร่วม

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถนำไปสู่การอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนการสอนของสาขางานวิจิตรศิลป์ แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอนที่เน้นให้สถานประกอบการด้านศิลปะได้เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษา เพื่อ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขา งานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ที่สอดคล้องกับ ความต้องการร่วมกันตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ

พุทธศักราช 2545 ปรับปรุง พ.ศ. 2546 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีทักษะ และมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนากำลังคนระดับฝีมือให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรมจริยธรรม บุคลิกภาพ และเจตคติที่เหมาะสม สามารถที่จะประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ (กรมอาชีวศึกษา, 2545 : 4) โดยมุ่งที่จะพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งนี้เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยยังคงอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ 246, 2548)

2. การมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมโดยการปฏิบัติงาน และมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อนันต์ หวะสุวรรณ (2546 : 6) ที่กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งจำแนกได้เป็น 4 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมขั้นการเตรียมการวางแผน การมีส่วนร่วมขั้นการวางแผน การมีส่วนร่วมขั้นการนำไปปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมขั้นการกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงาน นอกจากนี้สถานประกอบการด้านศิลปะที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ เนื่องจากสถานประกอบการด้านศิลปะได้ตระหนัก และเล็งเห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน พร้อมกับสถานศึกษาได้เปิดโอกาสให้สถานประกอบการด้านศิลปะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจร่วมกัน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ว่าข้อมูลและความคิดเห็น และความต้องการร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน จะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งของสถานศึกษา โดยให้สถานประกอบการด้านศิลปะมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และผู้ประกอบการที่เข้ามามีส่วนร่วมมีความรู้ความชำนาญ และมีประสบการณ์ด้านการทำงานจริง พร้อมให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในครั้งนี้ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพด้านศิลปะ

เพิ่มขึ้น รวมถึงการนำความรู้และทักษะที่ตนเองได้รับไปใช้ในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ
 สู่งานทำ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ
 แนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งประเทศไทย
 ยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งนี้เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการ
 พัฒนาประเทศ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคน และระบบให้มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับการ
 เปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยยังคงอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็น
 แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา”

เมื่อคนมีพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย และจิตใจแล้วจะเป็น
 พื้นฐานในการสร้างพลังครอบครัว ชุมชน สังคม และส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศ การศึกษาจึง
 เป็นรากฐานสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และการแก้ไขปัญหา
 ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองให้
 เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งได้รับความรู้และประสบการณ์พื้นฐานในการประกอบอาชีพ
 เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิด
 การพัฒนาประเทศตามความต้องการได้ ดังนั้นเป้าหมายการจัดการศึกษาในทุกระดับจะต้องมุ่งให้
 ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งด้านการพัฒนาคน การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาสังคมและ
 สิ่งแวดล้อม (กรมวิชาการ, 2543 : 1-2)

3. กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนา
 ศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชา
 ศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ได้มีการระดมแนวคิดในการวางแผนเพื่อ
 ค้นหาแนวทางร่วมกัน ซึ่งประกอบไปด้วยแนวทางแต่ละด้านดังนี้ คือ 1) แนวทางด้านของการ
 ระดมแนวคิดร่วมกัน 2) แนวทางด้านของการค้นหาศักยภาพด้านศิลปะ 3) แนวทางด้านของการ
 แก้ไขปัญหาของผู้เรียนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ 4) แนวทางด้านของการ
 ส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน 5) แนวทางด้าน
 ของการส่งเสริมรายได้ระหว่างเรียนของผู้เรียน 6) แนวทางด้านของการส่งเสริมเพื่อศึกษาต่อใน
 ระดับที่สูงขึ้น 7) แนวทางในด้านของการประกอบอาชีพ รวมถึงการสร้างผู้ประกอบการรายใหม่
 ทั้งนี้จะนำมาสู่การปฏิบัติ และการประเมินผลร่วมกันในการค้นหาข้อสรุปของการมีส่วนร่วมเพื่อ
 พัฒนาศักยภาพด้านศิลปะที่เอื้อต่อประโยชน์ที่ผู้เรียนควรได้รับทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติร่วมกัน
 ระหว่างผู้วิจัย และสถานศึกษา

จากภาพรวมของสถานประกอบการ ครู อาจารย์ ผู้เรียนและผู้ปกครอง พบว่า จากการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ได้มีข้อสรุปของศักยภาพด้านศิลปะที่สอดคล้องกับแนวทางที่ได้ข้างต้นที่ผ่านการวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะ โดยจำแนกออกเป็นศักยภาพด้านศิลปะแต่ละด้าน ดังนี้ คือ 1) ศักยภาพด้านการระดมแนวคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้วิจัย สถานศึกษา สถานประกอบการ ครู อาจารย์ ผู้เรียนและผู้ปกครอง 2) ศักยภาพด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะที่ผู้เรียนควรได้รับ 3) ศักยภาพด้านการแก้ปัญหาของผู้เรียนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน และรวมถึงการส่งเสริมศักยภาพในด้านของแหล่งการเรียนรู้ภายในบริเวณสาขาวิชาต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน 4) ศักยภาพด้านการส่งเสริมรายได้ระหว่างเรียนของผู้เรียน 5) ศักยภาพด้านการส่งเสริมและแนะแนวการศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น รวมถึงการส่งเสริมศักยภาพด้านการประกอบอาชีพด้านศิลปะของผู้เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการด้านศิลปะ รวมถึงการแนะแนวการสร้างผู้ประกอบการด้านศิลปะรายใหม่ โดยมีรายละเอียดสำคัญตามหัวข้อ ดังนี้

1. ศักยภาพด้านศิลปะ กับการระดมแนวคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้วิจัย สถานศึกษา

สถานประกอบการ ครู อาจารย์ ผู้เรียน และผู้ปกครอง

จากการมีส่วนร่วมร่วมกันในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยมีผู้วิจัย สถานศึกษา สถานประกอบการ ครู อาจารย์ ผู้เรียนและผู้ปกครองได้รับความร่วมมือและเห็นชอบกับการมีส่วนร่วมในครั้งนี้ โดยแสดงออกถึงความไว้วางใจใจกันและกัน โดยต่างก็มีวัตถุประสงค์ตรงกันคือ ต้องการที่จะมุ่งพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะเป็นรากฐานสำคัญในอนาคต ให้กับผู้เรียนในด้านของการศึกษาต่อ และรวมไปถึงในด้านของการประกอบอาชีพทางด้านศิลปะที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะร่วมกัน โดยงานวิจัยการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการจะมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนให้ดำเนินไปในทิศทางที่เหมาะสมต่อไปซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของภรดี พันธุการ (2544 : 12) ที่กล่าวถึงประโยชน์และบทบาทของการวิจัยเป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปว่าการที่โลกมนุษย์มีความเจริญรุ่งเรืองมาจากการวิจัยทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์แทบทั้งสิ้น ทั้งยังกล่าวกันว่าการวิจัยเป็นเครื่องมืออย่างสำคัญที่สุดในการเพิ่มพูนความรู้ช่วยให้มนุษย์มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ ซึ่ง

งานวิจัยที่ได้นั้นย่อมมีประโยชน์อย่างมากมาย ทั้งนี้สามารถชี้ให้เห็นประโยชน์และบทบาทของการวิจัยได้ ดังนี้ คือ 1) ช่วยให้ได้รับความรู้ใหม่ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ 2) เป็นการเพิ่มพูนความรู้ในวิชาการวิจัย โดยเป็นการกระตุ้นให้บุคคลและสังคมมีความรู้ความสนใจเกี่ยวกับวิชาด้านการวิจัย 3) นำความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในแต่ละสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง 4) ได้ข้อเท็จจริงได้ข้อมูลการพิสูจน์ตรวจสอบที่ถูกต้องตามกฎหมาย ทฤษฎี และวิธีการวางแผน แนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนการแก้ปัญหาอันเป็นผลมาจากการวิจัยนั้นๆ 5) เป็นการกระตุ้นให้บุคคลและหน่วยงานสนใจงานวิจัยทั้งในด้านการทำวิจัยและการนำผลของการวิจัยไปใช้ 6) ช่วยให้เข้าใจสถานการณ์ ปรากฏการณ์ และพฤติกรรมต่างๆ ตลอดจนพยากรณ์ผลภายหน้าได้อย่างถูกต้อง 7) ช่วยในการปรับปรุงพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ และวิถีดำรงชีวิตให้ดียิ่งขึ้นอายุยืนยาวและอัตราการตายลดลงหรือมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น 8) เป็นการนำความรู้และวิธีการวิจัยไปใช้กับการทำงานโดยทั่วไป เช่น การมองหาปัญหา การวางแผน การตั้งสมมติฐาน การหาข้อมูล การวิเคราะห์ ตลอดจนการวินิจฉัยสังการ 9) ก่อให้เกิดการสร้างตำราใหม่ๆ

2. ศักยภาพด้านการส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขางานจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์

จากกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการด้านศิลปะได้มีการร่วมกันวิเคราะห์และประเมินผลร่วมกันในการค้นหาศักยภาพด้านศิลปะที่เอื้อต่อประโยชน์ของผู้เรียน ในด้านของการศึกษาต่อและการนำศักยภาพด้านศิลปะที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งตัวแทนของสถานประกอบการด้านศิลปะทั้ง 4 แห่งอันได้แก่ ร้านจิตรกร ร้าน The Art Studio ร้านศิลปะจิรา และร้านบรรลือการพิมพ์ ซึ่งเป็นสถานประกอบการด้านศิลปะทั้งหมดที่เข้ามามีส่วนร่วมร่วมกันระหว่างผู้วิจัย สถานศึกษา สถานประกอบการ ครู อาจารย์ ผู้เรียน และผู้ปกครองในครั้งนี้ได้ส่งผลถึงการพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะที่จะเป็นตัวส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงร่วมกับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและสถานประกอบการตามแนวทางของการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ โดยมีรายละเอียดของผลการวิเคราะห์ร่วมกันในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะในลักษณะเป็นแบบองค์รวม ซึ่งจะเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา

สำหรับการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนา ศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มีความคิดเห็นว่า การที่จะ พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพด้านศิลปะนั้นก่อนอื่นผู้เรียนจะต้องมีความพร้อม นั้นหมายถึง ผู้เรียน จะต้องมีความรักต่อสาขาที่ตนเองเรียน มีความตั้งใจ และศึกษาหาความรู้ทางด้านศิลปะอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งฝึกฝนทักษะของผู้เรียนเองในการสร้างสรรค์ผลงาน ไม่ว่าจะเป็นในด้านของจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ของตัวผู้เรียนเองอย่างต่อเนื่อง โดยหมั่นปรึกษาผู้รู้หรือผู้ที่มีความ ชำนาญในด้านของศิลปะในแต่ละด้าน ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นให้เกิดแรงผลักดันจิตใจที่เกิดจาก แรงผลักดันของผู้ซึ่งมีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านทำให้เกิดทางออกของปัญหา ซึ่งอาจกล่าวได้ อีกนัยหนึ่งว่าเป็นการส่งเสริมแนวทาง และการพัฒนาทางด้านอารมณ์ สติปัญญา และทักษะ ทางด้านศิลปะที่จะเป็นรากฐานสำคัญของผู้เรียนที่จะนำพาเอาความสามารถของตนเองไปใช้ให้เกิด ประโยชน์ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่สอดคล้อง กับความต้องการของสถานศึกษาและความต้องการของสถานประกอบการด้านศิลปะ

โดยเฉพาะผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษทางด้านศิลปะแขนงต่างๆ ไม่ว่าจะ เป็น แขนงจิตรกรรม แขนงประติมากรรม และแขนงภาพพิมพ์ควรจะส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ พัฒนาศักยภาพของตนเองให้เต็มเต็มสูงสุด เพราะผู้เรียนเหล่านี้จะเป็นทรัพยากรอันมีค่าของ ประเทศ ดังนั้นการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะจึงเป็นกระบวนการอีกอย่างหนึ่งในการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ที่มีบทบาทสำคัญ เนื่องเพราะการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะในแขนงต่างๆ นั้นจะ เป็นการพัฒนาทั้งความรู้ ความคิด ทักษะ ตลอดจนประสบการณ์จริงที่นักศึกษาต้องเรียนรู้เพื่อ เตรียมความพร้อมให้กับตนเองในการนำความรู้ความสามารถที่ได้รับไปใช้ในการศึกษาต่อ หรือ การประกอบอาชีพทางด้านศิลปะตามความถนัด ซึ่งผู้เรียนจะต้องปรับตนเองรวมถึงการยอมรับ พัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของตนเองให้เต็มเต็มและยอมรับคำวิจารณ์จากผู้รู้หรือผู้ที่มีความชำนาญ เฉพาะด้านเพื่อเปิดรับความรู้และทักษะใหม่ๆ ในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของตนเองให้เกิด ประสิทธิภาพที่เอื้อต่อประโยชน์ในด้านต่างๆ ที่นักศึกษาจะได้รับสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะแขนงต่างๆ นั้นจะต้องเริ่มต้นจากการปรับพื้นฐาน เพิ่มเติมในด้านของศักยภาพที่ตนเองยังขาดหายอยู่ให้เต็มเต็ม โดยการประยุกต์ความรู้ในด้านทฤษฎี และปฏิบัติในสาขางานจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพ พิมพ์มาบูรณาการร่วมกับสถานประกอบการด้านศิลปะที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ที่มีจุดก่อกำเนิดจากการเริ่มต้นของการศึกษาหาความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและทางด้านการปฏิบัติ ในสถานศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) ที่มุ่ง พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีทักษะ และมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทย โดยมุ่ง

ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งเป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหลังมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนากำลังคนระดับฝีมือให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรม บุคลิกภาพ และเจตคติที่เหมาะสม สามารถที่จะประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ (กรมอาชีวศึกษา, 2545 : 4) ต่อเนื่องไปจนถึงจุดประสงค์ของสาขาวิชาศิลปกรรม ดังนี้คือ 1) เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สุขศึกษา และพลศึกษา นำมาประยุกต์ใช้ ในการพัฒนาตนเอง และอาชีพ 2) เพื่อให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการศึกษาและปฏิบัติงานศิลปกรรม กระบวนการคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการทำงาน และการจัดการอาชีพศิลปกรรม 3) เพื่อให้มีความรู้ทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติผลิตประยุกต์เพื่อสร้างสรรค์งานสาขาวิชาศิลปกรรม 4) เพื่อให้มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับกระบวนการคิดสร้างสรรค์งานสาขาวิชาศิลปกรรม 5) เพื่อให้มีทักษะในการบริหารจัดการดำเนินการธุรกิจศิลปกรรม 6) เพื่อให้มีจิตสำนึกการใช้ทรัพยากรธรรมชาติพลังงาน และสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมในการสร้างสรรค์งานศิลปกรรม 7) เพื่อให้มีคุณธรรม จริยธรรม และสุขภาพกายใจที่ดี มีความสุขในการทำงานศิลปกรรม (กรมอาชีวศึกษา, 2545 ปรับปรุง 2546 : 9)

การศึกษาค้นคว้าทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติในการพัฒนาตนเองอย่างมุ่งมั่น และมีความตั้งใจจริงเพื่อพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะนอกเหนือจากสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนมาเสริมเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดหายไปเพิ่มเติมโดยมีสถานประกอบการด้านศิลปะ แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ เข้ามามีส่วนร่วมให้คำแนะนำส่งเสริมเพิ่มเติมในส่วนของวิชาความรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ รวมไปถึงเทคนิควิธีการใหม่ๆ ด้านศิลปะซึ่งจะเป็นตัวแปรอย่างหนึ่งที่จะพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาทางด้านทักษะได้รวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากผู้เรียนจะได้ศึกษาถึงประสบการณ์ทำงานในสถานประกอบการด้านศิลปะตามสภาพจริง รวมทั้งสามารถเรียนรู้ถึงกระบวนการทำงานและเทคนิควิธีการใหม่ๆ ทางด้านศิลปะในแขนงต่างๆ ที่ได้ถูกเพาะบ่มจากประสบการณ์ทำงานจริง โดยช่างผู้มีความชำนาญเฉพาะด้านที่ต้องอาศัยระยะเวลาอันพอสมควรในการศึกษาค้นคว้าทดลองอันนำมาสู่ความรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและทางด้านทักษะในการปฏิบัติงาน และยังเป็นส่วนหนึ่งของความรู้ที่ได้สืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่อีกหนึ่งซึ่งเป็นความรู้ที่มีคุณค่าซึ่งมิได้ปิดบังและยินดีที่จะส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะให้กับผู้เรียนโดยมีสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะให้การสนับสนุนเพื่อส่งเสริมความพร้อมและให้คำแนะนำร่วมกันอย่างจริงจัง รวมถึงมีความไว้วางใจกันในการวางแผนสู่การปฏิบัติ การวิเคราะห์และประเมินผลอันนำมาซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับร่วมกันประกอบกับมีการส่งเสริมร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะ เพื่อจัดให้มีการฝึกอบรมในสถานศึกษาและมีการเชิญวิทยากรผู้ซึ่งมี

ความรู้ความชำนาญในสถานประกอบการด้านศิลปะแขนงต่างๆ เข้ามาให้คำแนะนำถึงความรู้เสริมในสถานศึกษาสู่เส้นทางการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ซึ่งจะเป็ประสบการณ์ตรงที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาศิลปกรรมที่เรียนได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อรับฟังรวมทั้งให้คำแนะนำร่วมกับครู อาจารย์ผู้สอนทางด้านศิลปะถึงปัญหาทางด้านศิลปะของผู้เรียนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะของผู้เรียนเป็นระยะๆ โดยระยะของวันและเวลาในการอบรมอย่างน้อย 3 เดือนต่อการอบรม 1 ครั้ง โดยมีระยะเวลาแต่ละครั้งประมาณ 3 ชั่วโมง จากแนวทางของการอบรมข้างต้นที่กล่าวมานั้นจะเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมร่วมกัน ในการบันทึกผลเพื่อทราบถึงปัญหาด้านศิลปะที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่ค่อนข้างชัดเจนในการแก้ปัญหาต่างๆ เหล่านั้นให้ทันท่วงทีเพื่อผู้เรียน ได้ดำเนินการพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะของตนเองได้อย่างราบเรียบส่งผลให้เกิดศักยภาพที่สอดคล้องกับความต้องการ

นอกจากนั้นยังรวมถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการค้นคว้าจากเอกสารตำราแบบหลากหลายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะแขนงต่างๆ เพื่อส่งเสริมความรู้ให้กับตนเอง และต่อเนื่องไปจนถึงการส่งเสริมร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการด้านศิลปะ เพื่อจัดให้มีการเรียนการสอนนอกสถานที่โดยมีช่างผู้ที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านให้คำแนะนำในการฝึกฝนให้กับผู้เรียนอย่างเป็นกันเอง และการเรียนการสอนนอกสถานที่นี้จะเป็นส่วนหนึ่งของวิชาศิลปะในสาขางานจิตรศิลป์ที่มีการประเมินผลของผู้เรียนในสถานศึกษา ซึ่งแต่ละครั้งที่มีการเรียนการสอนนอกสถานที่จะต้องดูจากตารางของกรอบระยะเวลาการพบปะสถานประกอบการด้านศิลปะที่เข้ามามีส่วนร่วมในครั้งนี้ โดยมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะ ในการส่งเสริมศักยภาพทางด้านศิลปะเพิ่มเติมให้กับผู้เรียนที่มีการเชื่อมโยงการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติสู่การปฏิบัติงานในสถานประกอบการจริงร่วมกับสถานประกอบการด้านศิลปะ แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ พร้อมทั้งมีการวิเคราะห์และติดตามประเมินผลร่วมกันระหว่างครู อาจารย์ในสาขางานจิตรศิลป์และผู้ประกอบการด้านศิลปะ แขนงต่างๆ ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะนำมาสู่ความร่วมมือระหว่างกันในการคลี่คลายถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ และรวมถึงปัญหาในด้านอื่นๆ เพื่อพัฒนาปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

จากกระบวนการมีส่วนร่วมข้างต้นนี้จะเป็นผลสะท้อนให้เกิดแนวทางในการพัฒนา ศักยภาพด้านศิลปะซึ่งชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการทางด้านศิลปะของผู้เรียน และปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับ ผู้เรียน เพื่อร่วมกันในการส่งเสริมและพัฒนา รวมถึงการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการ พัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะของผู้เรียนให้หมดไปเพื่อที่จะผลักดันและกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด ความตระหนักถึงความสำคัญเพื่อที่จะพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะให้กับตนเองและเปิดโลกทัศน์ใหม่ๆ ให้กับตนเองเพื่อเป็นรากฐานสำคัญของผู้เรียนที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตที่ก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถที่จะนำความรู้และประสบการณ์ ด้านศิลปะที่ได้รับไปใช้ในด้านการของการศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นหรือการนำความรู้และ ประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพตามสถานประกอบการด้านศิลปะที่เกี่ยวข้องต่างๆ รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการสร้างผู้ประกอบการด้านศิลปะรายใหม่ ทั้งนี้เนื้อหาและกระบวนการ ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่จะดำเนินการใช้กับผู้เรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัตินั้นจะต้อง สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2545 ปรับปรุง พ.ศ. 2546 และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสาขาวิชาศิลปกรรมในสถานศึกษาที่ครอบคลุมถึงตัวเนื้อหา ความรู้และทักษะประสบการณ์ใหม่ๆ ที่เกิดจากภูมิปัญญาและการสร้างสมประสบการณ์ด้านการ ทำงานที่ครอบคลุมถึงตัวบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของครู อาจารย์ผู้สอนในสาขางานจิตรศิลป์ใน สถานศึกษา และผู้ประกอบการด้านศิลปะที่ส่งผลให้เกิดแผนปฏิบัติการร่วมกัน เพื่อส่งเสริมและ พัฒนาปรับปรุงทางการเรียนการสอนในสาขางานจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนง จิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ รวมถึงการจัดการศึกษาในระบบทวิภาคีให้เกิด ประสิทธิภาพเพิ่มมากยิ่งขึ้นให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมปัจจุบันที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงไป ทุกขณะที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการร่วมกันเพื่อจุดประกายให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจ พร้อมทั้งมีความไว้วางใจกัน อันนำมาซึ่งผลประโยชน์ที่รับร่วมกันโดยเน้นการพัฒนาศักยภาพ ทางด้านศิลปะของผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ศักยภาพในการแก้ไขปัญหาของผู้เรียนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพด้าน ศิลปะ

จากการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการด้านศิลปะในการ พัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เพื่อระดมความคิดเห็น การหาข้อสรุปของแนวทางร่วมกัน เพื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนระหว่างเรียนที่ ก่อให้เกิด อุปสรรคในด้านของการพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะให้กับตนเองจากการศึกษา พบว่า ปัญหาต่างๆ ของผู้เรียนมีสาเหตุมาจากการขาดปัจจัยสำคัญ ซึ่งมีอยู่ 3 ประการคือ ประการแรกเป็น

ปัจจัยสำคัญทางด้านกระบวนการปฏิบัติงานของผู้เรียน ประการที่สอง ได้แก่ ปัจจัยสำคัญทางด้านทุนทรัพย์กับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันที่ส่งผลต่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน ประการที่สาม ได้แก่ ปัจจัยสำคัญทางด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปทางสาขางานวิจิตรศิลป์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนจากปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่ระบุมานี้ข้างต้นจะเป็นปัจจัยหนึ่งผู้ทางเลือกในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะของผู้เรียน เนื่องจากปัจจัยต่างๆ เหล่านี้เกิดจากระดมความคิดเห็นร่วมกัน ระหว่างผู้วิจัย สถานศึกษา สถานประกอบการ ครูอาจารย์ ผู้เรียน และผู้ปกครอง อันจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ที่รับร่วมกัน โดยเฉพาะผู้เรียนระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ จะได้มีโอกาสที่จะบอกกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเองอย่างเปิดเผยในการมีส่วนร่วม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการระดมแนวคิดร่วมกัน ในการค้นหาถึงศักยภาพด้านศิลปะ แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ที่มีความต้องการร่วมกันทุกฝ่าย เพื่อหาข้อยุติของปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน โดยมีกรอบของแนวทางการแก้ไขปัญหาตามปัจจัยสำคัญต่างๆ ข้างต้น ดังนี้

3.1 ปัจจัยสำคัญทางการปฏิบัติงานของผู้เรียนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะ จากการศึกษา พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีเวลาไม่เพียงพอกับการปฏิบัติงานในส่วนของการฝึกฝนทักษะทางด้านศิลปะให้กับตนเองอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลา และมีภาระงานที่ต้องทำในวิชาอื่นๆ ที่นอกเหนือจากวิชาทางด้านศิลปะ รวมถึงผู้เรียนมีภาระหน้าที่ต้องช่วยเหลืองานทางบ้านในแต่ละวัน ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะทางด้านศิลปะให้กับตนเองอย่างจริงจังส่งผลให้ขาดการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากกระบวนการมีส่วนร่วมสามารถสรุปแนวทางจากข้อเสนอแนะรวมกันคือ ผู้เรียนควรจัดสรรเวลาในการบริหารจัดการในเรื่องการใช้เวลาให้เกิดประสิทธิภาพ โดยการจัดทำสมุดตารางการระยาระวันเวลาในการปฏิบัติงานในภาระงานต่างๆ ของผู้เรียนในแต่ละสัปดาห์ของทุกเดือนให้เหมาะสมกับภาระงานที่เป็นหน้าที่ของตนเองเพื่อจัดสรรเวลาว่างในแต่ละวันในการปฏิบัติตนเพื่อฝึกฝนทักษะทางด้านศิลปะแขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ให้กับตัวผู้เรียนเองได้อย่างต่อเนื่องเป็นประจำในแต่ละสัปดาห์ด้วยความเอาใจใส่และจริงจังในการปฏิบัติฝึกฝนทักษะทางด้านศิลปะให้กับตนเอง รวมถึงการศึกษาถึงศักยภาพที่ยังขาดหายอยู่ในการปฏิบัติงานในแต่ละครั้งโดยการจดบันทึกผลทั้งข้อดีและข้อเสียที่ต้องปรับปรุงแก้ไขลงในช่องตารางของระยาระวันเวลาในการปฏิบัติงานในแต่ละวันแต่ละครั้งอย่างละเอียดเพื่อนำเอาข้อเสียที่ได้จากการบันทึกผลในแต่ละครั้งมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดศักยภาพทางด้านศิลปะตามความต้องการต่อไปโดยมีสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะที่เข้ามามีส่วนร่วมให้คำแนะนำอย่างเป็นกันเอง

3.2 ปัจจัยสำคัญทางด้านทุนทรัพย์กับภาวะเศรษฐกิจ ในปัจจุบันที่ส่งผลถึงการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ จากการศึกษา พบว่า ผู้เรียนบางส่วนยังขาดแคลนทางด้านทุนทรัพย์ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางด้านศิลปะที่ทันสมัยให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในสาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน และผู้เรียนส่วนใหญ่ต้อง ต้องการให้สถานศึกษาในสาขางานวิจิตรศิลป์จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางด้านศิลปะที่ทันสมัย และมีคุณภาพทางด้านศิลปะ บางอย่างที่มีความจำเป็นใช้กับผู้เรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพิ่มขึ้นตามแขนงวิชาศิลปะที่กำลังศึกษา อันได้แก่ สีที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะในแขนงต่างๆ อาทิเช่น สีน้ำ สีโปสเตอร์ สีชอล์ก สีสกิน สีน้ำมัน สีอะคริลิก สีบาติก ฟ้า ละครกระดาษสำหรับเขียนภาพ เป็นต้น เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะที่มีความพร้อมเพียงกันในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะ

ในด้าน การลดภาระค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการเรียนให้กับผู้ปกครองจากกระบวนการมีส่วนร่วมสามารถสรุปแนวทางจากข้อเสนอแนะร่วมกัน ดังนี้ คือ สถานศึกษาควรมีการจัดสรรงบประมาณ ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางด้านศิลปะเพิ่มขึ้นในส่วนของวัสดุอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นกับผู้เรียนในการพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะ รวมถึงการลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับผู้ปกครองของผู้เรียน เนื่องจากวัสดุอุปกรณ์ที่มีความจำเป็นตามรายละเอียดข้างต้นนั้นมีราคาที่สูง จึงส่งผลทำให้ผู้เรียนส่วนใหญ่ขาดทุนทรัพย์ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ด้านศิลปะดังกล่าว จึงต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ในส่วนที่ผู้เรียนมีอยู่อย่างขาดแคลน เพียงเพื่อต้องการลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับผู้ปกครอง ทางบ้านในภาวะที่เศรษฐกิจกำลังมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้ผลงานทางด้านศิลปะแขนงต่างๆ อันได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ของผู้เรียนส่วนนี้มีศักยภาพลดลงจากศักยภาพที่ควรจะเป็น สำหรับความคิดเห็นของสถานประกอบการด้านศิลปะในแขนงต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้ คือ สาขางานวิจิตรศิลป์ในสถานศึกษาควรมีการสำรวจความพึงพอใจต่อการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางด้านศิลปะที่มีความจำเป็นให้กับผู้เรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์โดยประเมินจากสภาพความเป็นจริง รวมถึงการสำรวจถึงจำนวนผู้เรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ พร้อมกับมีการวิเคราะห์ ประเมินผลร่วมกันระหว่างสาขางานวิจิตรศิลป์ในสถานศึกษากับสถานประกอบการด้านศิลปะภายนอก เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมถึงหาทางออก ร่วมกันในการส่งเสริมให้ผู้เรียนภายในสาขางานวิจิตรศิลป์มีรายได้เสริมในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ ในการจัดหาแหล่งทุนทรัพย์ซึ่งมีที่ปรึกษาทางการตลาดให้ความช่วยเหลือทางการวางแผน โครงสร้างการตลาดเพื่อจัดหาตลาดในการรองรับ

ผลงานทางด้านศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ซึ่งผลงานที่ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ขึ้นนั้นจะต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการด้านศิลปะภายนอก รวมถึงสภาวะการทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน พร้อมทั้งมีการวิเคราะห์และประเมินผลในการดำเนินการทั้งหมดร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการด้านศิลปะถึงจุดเด่นและจุดด้อยของโครงสร้างการตลาดในด้านของแหล่งทุนทรัพย์ในการพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างการตลาดต่อไป

3.3 ปัจจัยสำคัญทางด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปของทางสาขางานวิจิตรศิลป์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ จากการศึกษา พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีคาดหวังให้สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ มีการพัฒนาปรับปรุงเพิ่มเติมในส่วนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมถึงสภาพแวดล้อมภายในบริเวณสาขาเพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้และเกิดแรงผลักดันกับผู้เรียนภายในสาขางานวิจิตรศิลป์ให้เกิดการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะกับตนเอง ดังนี้ คือ 1) คาดหวังต่อสภาพแวดล้อมในบริเวณสาขาวิชาศิลปกรรม มีการตกแต่งด้วยสื่อทางการสอนที่ครอบคลุมทุกๆ แขนงทางด้านศิลปะให้เอื้อต่อการศึกษารู้อจากสื่อผลงานทางด้านศิลปะของจริงรอบๆ บริเวณสาขารวมทั้งยังเป็นรูปแบบแนวทางเสริมให้กับผู้เรียนภายในสาขางานวิจิตรศิลป์ในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะให้กับตนเองเสริมเพิ่มเติมจากกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนแต่ละบุคคลได้รับไป โดยมี ครู อาจารย์ผู้สอนภายในสาขางานวิจิตรศิลป์และผู้ประกอบการให้คำชี้แนะ 2) ความคาดหวังต่อสภาพแวดล้อมในบริเวณสาขาวิชาศิลปกรรมมีการจัดทำห้องสมุดประจำสาขานขนาดเล็กที่เน้นเฉพาะในส่วนองงานด้านศิลปะในแขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของผู้เรียนประจำสาขาวิชาศิลปกรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะเพิ่มมากขึ้น

สำหรับความคิดเห็นของสถานประกอบการด้านศิลปะในแขนงต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้ คือ ทางสาขาวิชาศิลปกรรมควรมีการจัดทำแบบสำรวจถึงความต้องการของผู้เรียนถึงความคาดหวังให้ทางสาขาวิชาศิลปกรรมมีการจัดทำห้องสมุดขนาดเล็กที่เน้นเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทางด้านศิลปะโดยตรงในแขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ เป็นการเฉพาะประจำสาขาวิชา พร้อมทั้งมีการวิเคราะห์ร่วมทั้งการประเมินผลร่วมกันระหว่างสาขางานวิจิตรศิลป์ภายในสถานศึกษากับสถานประกอบการด้านศิลปะแขนงต่างๆ ภายนอกสถานศึกษาเพื่อดำเนินการจัดทำห้องสมุดขนาดเล็ก และเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของสถานศิลปะนำไปพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการร่วมกันในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนต่อไป

4. สักยภาพด้านการส่งเสริมในส่วนของรายได้ระหว่างเรียนของผู้เรียน ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขางานจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์

จากกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ พบว่า ในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันนั้นจะต้องสร้างแรงโน้มน้าวและแรงจูงใจให้ผู้เรียนตระหนักถึงคุณค่า รวมถึงการสร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนในการที่จะพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนให้ก้าวเข้าสู่ระดับมืออาชีพที่สอดคล้องกับบริบทต่างๆ ในสังคมปัจจุบันให้เป็นที่ยอมรับและประจักษ์ต่อสายตาทั้งคนในประเทศและคนต่างประเทศ ในการส่งเสริมและอนุรักษ์ภูมิปัญญาทางด้านศิลปะแขนงต่างๆ ให้คงอยู่ต่อไปมิให้สูญหายไปกับกาลเวลา สำหรับผู้เรียนส่วนใหญ่มีความต้องการและมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่าเห็นด้วยกับการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีรายได้พิเศษระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาเนื่องเพราะจะเป็นการหารายได้เสริม เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองที่บ้านและสามารถพึ่งพาตนเองได้ระดับหนึ่งในเรื่องภาระค่าใช้จ่ายระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ เพื่อมิให้เป็นอุปสรรคและเกิดปัญหาต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะสืบเนื่องจากประเด็นของความคิดเห็นของผู้เรียนที่ได้ข้างต้นนั้น ได้มีข้อเสนอแนะจากสถานประกอบการด้านศิลปะที่เข้ามามีส่วนร่วมในครั้งนี้ร่วมกันดังนี้ คือ การจัดให้มีการส่งเสริมในด้านของรายได้พิเศษให้กับผู้เรียนในระหว่างเรียนอยู่ในสถานศึกษา โดยมีสถานประกอบการด้านศิลปะต่างๆ ทางแขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ให้คำแนะนำในส่วนของการจัดหาแหล่งตลาดทางด้านงานศิลปะต่างๆ ให้กับผู้เรียนอย่างใกล้ชิดและเป็นกันเอง

รวมทั้งมีการพัฒนาผลงานทางด้านศิลปะที่เกิดจากความวิริยะอุตสาหะของผู้เรียนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดสินค้าที่มีความสัมพันธ์กับภาวะทางเศรษฐกิจในสังคมปัจจุบันทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีผลพวงมาจากผลงานทางด้านศิลปะของผู้เรียนที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นมาจากศักยภาพของผู้เรียนเอง เพื่อสร้างแรงโน้มน้าวให้เกิดความภาคภูมิใจในผลงานทางด้านศิลปะที่ผู้เรียนได้ผลิตขึ้นมา รวมทั้งมีค่าตอบแทนจากผลงานทางด้านศิลปะที่ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อเป็นการสร้างโอกาส รวมถึงการช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองเป็นอย่างดี

5. ศักยภาพด้านการร่วมกันส่งเสริมแนะแนวการศึกษาต่อของผู้เรียน ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขางานจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์

เป็นการศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นของผู้เรียน และการนำศักยภาพทางด้านศิลปะไปประกอบอาชีพทางด้านศิลปะ และรวมถึงการส่งเสริมในการสร้างผู้ประกอบการด้านศิลปะรายใหม่เกิดขึ้น จากกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการด้านศิลปะในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขางานจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความต้องการและมีความคาดหวังต่อการนำความรู้และประสบการณ์ทางด้านศิลปะที่ได้รับไปใช้เพื่อการศึกษาต่อในระดับการศึกษาทางด้านศิลปะที่สูงขึ้น เพราะจะเป็นการเพิ่มพูนความรู้ทางด้านทฤษฎีและทางด้านการปฏิบัติในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของตนเองให้สูงขึ้น และมีผู้เรียนบางส่วนที่มีความต้องการและมีความคาดหวังต่อการนำความรู้และประสบการณ์ทางด้านศิลปะที่ได้รับไปใช้ในการประกอบอาชีพทางด้านศิลปะ เพื่อเป็นการศึกษาหาความรู้จากประสบการณ์จริง และเพิ่มพูนความรู้และทักษะของตนเองให้เกิดศักยภาพทางด้านศิลปะที่เต็มเต็ม รวมทั้งมีคำตอบแทนที่เป็นรายได้จากการทำงานที่คุ้มค่าและเหมาะสมต่อไป

สืบเนื่องจากความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียนข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือและมีความไว้วางใจกันในการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการนำมาซึ่งผลประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกันต่อไป และสำหรับสถานประกอบการด้านศิลปะที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมร่วมกันในครั้งนี้ ได้มีข้อเสนอแนะต่อความคิดเห็นของผู้เรียนข้างต้นดังนี้คือ สาขางานจิตรศิลป์ในสถานศึกษาควรมีการแนะแนวการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขางานจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์อย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นการแนะแนวการศึกษาต่อในสถานศึกษาเดิมและสถานศึกษาภายนอกอื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชัดเจนและเกิดความมั่นใจในการตัดสินใจอย่างอิสระ มิได้เกิดจากการบังคับด้วยเงื่อนไขต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ประกอบกับมีการวางแผนในการจัดปฏิบัติการเยี่ยมชมสถานศึกษาภายนอกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาทางด้านศิลปะในรูปแบบของการจัดพาผู้เรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ทั้งภายในและภายนอกเขตพื้นที่ของจังหวัดตามความเหมาะสม เพื่อเป็นการศึกษาดูงานทางด้านศิลปะของผู้เรียนที่เป็นประสบการณ์ตรง

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากกระบวนการมีส่วนร่วมจากการวิจัยการศึกษาเพื่อการค้นหาแนวทางในการพัฒนา ศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานจิตรศิลป์ แผนง จิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ผู้วิจัยจึงจำแนกข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งนี้ไว้เป็น 2 ลักษณะ คือ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะเพื่อการ วิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า สาขางานจิตรศิลป์ ในสถานศึกษามีการพัฒนาส่งเสริมใน ส่วนของศักยภาพทางด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานจิตร ศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แผนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ในการเชิญสถาน ประกอบการทางด้านศิลปะในแขนงต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาเพื่อระดมความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาและรวมไปจนถึงการได้รับผลประโยชน์ที่สอดคล้องกับความ ต้องการร่วมกัน ซึ่งในการจัดเชิญสถานประกอบการด้านศิลปะเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาใน การพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะให้กับผู้เรียน ควรจัดการวางแผนในการพัฒนาศักยภาพทางด้าน ศิลปะให้ครอบคลุมทั้งแขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ พร้อมทั้งควรจัดให้มีการ ฝึกอบรมโดยเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์ และมีความรู้ความชำนาญเป็นการเฉพาะทางด้านศิลปะ เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการรับฟังปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ ที่เกิดกับผู้เรียนตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะ และแนวทางต่างๆ ร่วมกันอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัด ตารางปฏิทินการพบปะตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ที่ชัดเจน

2. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ประกอบการทางด้านศิลปะที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ศักยภาพด้านศิลปะไม่ค่อยมีเวลาเข้ามาเยี่ยมชมเขียนในสถานศึกษาบ่อยครั้งเนื่องจาก มีเวลาว่างที่ไม่ตรงกับตารางปฏิทินการนัดหมายบ่อยครั้ง และมีภาระงานที่ต้องดูแลประจำสถาน ประกอบการ ควรแก้ปัญหาโดยการจัดตารางปฏิทินระยะเวลาการพบปะกับสถานประกอบการ ด้านศิลปะภายนอกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางด้านศิลปะในรูปแบบของการจัดพาผู้เรียนไปทัศนศึกษา นอกสถานที่โดยมีการเตรียมความพร้อมและการวางแผนในการประสานงานร่วมมือกันที่ต่องนั้น ในส่วนของการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพเป็น

สำคัญให้สอดคล้องกับความต้องการที่มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมในปัจจุบันที่เป็นอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) บางส่วนขาดทุนทรัพย์ในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางด้านศิลปะ เนื่องจากมีราคาที่สูงจึงส่งผลให้ผู้เรียนส่วนนี้ขาดประสิทธิภาพในด้านของการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะและทำงานล่าช้ากว่าผู้เรียนอื่นๆ สาขางานจิตรศิลป์ในสถานศึกษาควรจัดทำหนังสือในส่วนของราชการเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ทางด้านศิลปะที่ทันสมัยและมีคุณภาพ บางส่วนให้เหมาะสมกับวิชาสภาพของศิลปะในแขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ให้กับผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ รวมถึงมีการสนับสนุนในส่วนของการระดมทุนทรัพย์ร่วมกันเพิ่มเติมเพื่อจัดนิทรรศการทางด้านศิลปะเพื่อส่งเสริมรายได้ระหว่างเรียนจากผลงานทางด้านศิลปะที่ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ขึ้นภายใต้กรอบของความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการด้านศิลปะรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ภายในจังหวัดสงขลาที่ให้การสนับสนุน

4. จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะในแขนงต่างๆ ของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ได้แก่ แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายร่วมกัน สถานศึกษาควรพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะร่วมกันกับสถานประกอบการด้านศิลปะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการกำหนดทิศทางการพัฒนาให้มีความสัมพันธ์กับศักยภาพแต่ละด้านดังนี้ คือ 1) ศักยภาพด้านการระดมแนวคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้วิจัย สถานศึกษา สถานประกอบการด้านศิลปะ ครู อาจารย์ ผู้เรียน และผู้ปกครอง 2) ศักยภาพด้านการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะที่ผู้เรียนควรจะได้รับ 3) ศักยภาพด้านการแก้ปัญหาของผู้เรียนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน และรวมถึงการส่งเสริมศักยภาพในด้านของแหล่งการเรียนรู้ภายในบริเวณสาขาวิชาที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียน 4) ศักยภาพด้านการส่งเสริมรายได้ระหว่างเรียนของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขางานจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ 5) ศักยภาพด้านการส่งเสริมและแนะแนวการศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น รวมถึงการส่งเสริมศักยภาพด้านการประกอบอาชีพ ด้านศิลปะของผู้เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการด้านศิลปะและในด้านของการส่งเสริมการสร้างผู้ประกอบการด้านศิลปะรายใหม่เกิดขึ้น

5. จากผลการวิจัย พบว่า การแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ สถานศึกษาควรพิจารณาถึงการแก้ปัญหาของผู้เรียนที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรกเป็นปัจจัยสำคัญด้านกระบวนการปฏิบัติงานของผู้เรียน ประการที่สองเป็นปัจจัยสำคัญทางด้านทุนทรัพย์กับภาวะเศรษฐกิจในสังคมปัจจุบันที่ส่งผลต่อการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ และ ประการที่สามเป็นปัจจัยสำคัญทางด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปทางสาขางานวิจิตรศิลป์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพทางด้านศิลปะของผู้เรียน

6. จากผลการวิจัย พบว่า สถานประกอบการด้านศิลปะแขนงต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญ และมีความไว้วางใจระหว่างกันในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะให้กับผู้เรียนอย่างจริงจัง ซึ่งสาขางานวิจิตรศิลป์ในสถานศึกษาควรให้เกียรติและเคารพยกย่องผู้ประกอบการด้านศิลปะที่เข้ามามีส่วนร่วม โดยการจัดพิมพ์ใบประกาศนียบัตรเพื่อมอบให้แก่สถานประกอบการด้านศิลปะที่เข้าร่วมและรวมถึงมีการประชาสัมพันธ์ภายในสถานศึกษาถึงความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญรวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

7. จากผลการวิจัย พบว่า ผู้เรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ส่วนใหญ่มีความประสงค์ที่จะหารายได้เสริมในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่เนื่องเพราะจะเป็นการช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับผู้ปกครอง สถานศึกษาควรส่งเสริมและเน้นในส่วนของการตลาดเพิ่มขึ้นเพื่อรองรับผลงานทางด้านศิลปะที่ผู้เรียนได้ผลิตขึ้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดรายได้เสริมในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน

8. จากผลการวิจัย พบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมทางด้านการวางแผนการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขางานวิจิตรศิลป์ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการด้านศิลปะควรมีการจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้และประชุมชี้แจงเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะให้ครอบคลุมถึงตัวศักยภาพในทุกๆ แขนงเสริมเพิ่มเติม รวมทั้งควรให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการและเทคนิคในการวางแผนดำเนินการตัดสินใจที่ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการร่วมกันให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ในสังคมปัจจุบัน เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านศิลปะของผู้เรียนให้เกิดความพร้อมและดำเนินไปในทิศทางที่เหมาะสมตามแนวทางที่ได้ร่วมกันต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่น่าสนใจ และสมควรทำการศึกษาวิจัย ดังนี้ คือ

1. ควรนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research - PAR) ใช้ในการศึกษาปัญหา และค้นหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะเพิ่มเติมให้กับผู้เรียน ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการด้านศิลปะอย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์สถานภาพและความต้องการทั่วไปของผู้เรียน เกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์ทางด้านศิลปะที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะเพิ่มขึ้น
3. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับทางด้านศิลปะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์และส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะให้กับผู้เรียนในลักษณะที่หลากหลาย
4. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาตามแนวทางของการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ
5. ควรมีการศึกษาวจัยเพื่อค้นหารูปแบบของแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการตามบริบทของสถานศึกษากับสถานประกอบการด้านศิลปะเพิ่มเติม
6. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียน และผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ
7. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาปัญหาของผู้เรียนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะ แขนงจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์เป็นการเฉพาะ
8. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการพัฒนาศักยภาพด้านศิลปะลักษณะอื่นที่นอกเหนือจากแนวทางที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อทราบถึงแนวทางด้านอื่นๆ ที่มีกระบวนการและเทคนิควิธีการที่ใหม่ๆ ในการส่งเสริมและเป็นแนวทางการพัฒนาผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นต่อไปในอนาคต